

Inleiding

Brainstormen is van alle tijden en van alle plaatsen. In voorhistorische tijden deden ze het al – drie oerkrijgers rond het vuur die zich afvragen hoe ze die verdomde mammoet te pakken krijgen. En ook vandaag, in redacties, reclamebureaus, banken en fabrieken; in kleine creatieve start-ups en bureaucratische mastodonten; in families, vrijetijdsverenigingen en wie weet ook in het Vaticaan: overal ter wereld zitten mensen rond de tafel, kookpot of haardvuur om problemen op te lossen. Vaak loopt het goed en is het samenwerking op zijn best. Maar soms loopt het stroef en creëert het frustratie. Dit boek zal je niet alleen leren om effectiever te brainstormen en creatiever te denken. Maar ook om er meer vertrouwen in te krijgen en bovenval: meer plezier – in je werk en daarbuiten.

WAT IS ER NIEUW IN DEZE 2E EDITIE?

Ten eerste, het handboek is volledig herschreven. Een complete makeover, van cover tot achterflap. Alle overbodige zaken hebben we eruit gegooid om zo plaats te maken voor nieuwe moderne inzichten en technieken. Daarenboven is de opbouw een stuk helderder geworden, de leesbaarheid een stuk vlotter, en wat de praktische toepasbaarheid betreft: daar mikken we op niets anders dan het maximum.

De 2e editie is echter meer dan een makeover. We hebben vooral heel wat nieuwe zaken toegevoegd. Twee extra hoofdstukken (hoofdstukken 10 en 11)

zijn volledig gewijd aan technieken om beter te brainstormen in een groep. Dat gaat van eenvoudige ingrepen tot meer complexe groepsbrainstorm-methoden.

Maar ook bij de analyse-, vraagstelling-, divergentie- en convergentie-technieken is er heel wat bijgekomen. De vorige editie telde veertig technieken, nu zijn het er meer dan honderd. Bovendien hebben we de creativiteitsstimulerende denktechnieken geclassificeerd volgens tien principes. Deze onderverdeling moet je helpen om je eigen varianten of technieken te verzinnen.

Wat je ook zult merken is dat er meer aandacht is voor wetenschappelijk onderzoek naar brainstormen. Niet om het boek ingewikkelder te maken, maar integendeel: om je te helpen een onderscheid te maken tussen wat werkt, wat nog beter werkt, en wat helemaal niet werkt. Maar, toegegeven, er zat ook een stuk frustratie van mijn kant achter. Want vaak verschijnen in de pers artikelen met op zijn zachtst gezegd ongegronde beweringen over brainstormen. Hoofdstuk 9 wil daarmee afrekenen. Via een wetenschappelijk onderbouwde analyse antwoord geven op de vraag of brainstormen nu werkt – of niet werkt.

EEN VOLLEDIGE EN PRAKTISCHE GIDS OVER BRAINSTORMEN

De goede dingen uit de 1e editie hebben we natuurlijk behouden. Het blijft een volledig en state-of-the-art handboek dat (bijna) al je vragen over brainstormen beantwoordt. Technieken en principes die al lang gangbaar zijn, vind je naast recent ontwikkelde methodes en inzichten uit onderzoek naar brainstormen, creativiteit en het brein. Het is goed mogelijk dat je bepaalde technieken al toepast, maar je zult vast heel wat nieuw materiaal vinden om nog meer uit je brainstormsessies te halen.

Wat je krijgt is vooral praktische informatie: tips, technieken en modellen over brainstormen; stapsgewijze richtlijnen voor de aanpak van een sessie; grondige inzichten over het verloop van het brainstormproces; en ook praktische besommingen als papier, inspiratiemateriaal, post-its, hoe je met subgroepen werkt, welke opwarmingsoefeningen je inzet enzovoort.

Lees je het boek van kaft tot kaft, dan krijg je een globaal en genuanceerd beeld van de mogelijkheden van brainstormen. Hier en daar staan interessante weetjes, cijfers en verhalen over de wereld van creativiteit. Om je te inspireren en je te verrassen.

Maar je hoeft niet het hele boek door te lezen om te starten met brainstormen. Neem de eerste hoofdstukken door en duik er meteen in. Dat zal je attenter maken voor de diepgang en alternatieve methodes verderop in het boek.

Lezers op zoek naar specifieke informatie verwijzen we naar de inhoudsopgave vooraan en de index met technieken achteraan.

VOOR WIE?

Het boek is bedoeld voor iedereen die vaak brainstormt en regelmatig nieuwe ideeën bedenkt – alleen of in een groep: reclamemakers, programmamakers, ontwerpers, copywriters, grafisch vormgevers, spelbedenkers, communicatiestrategen, adviseurs, architecten, productontwikkelaars, redacteuren, innovatieverantwoordelijken, professionele probleemplossers, beleidsmakers, conceptontwikkelaars, trainers, leraren, jongerenbegeleiders, animatoren enzovoort.

Het boek richt zich ook op professionals die brainstormsessies begeleiden of iets ‘met groepen doen’: adviseurs, trainers, projectleiders, facilitators, voorzitters van vergaderingen enzovoort. Zij vinden hier een uitgebreid pakket aan methodieken en inzichten om nog meer en betere ideeën uit hun groepen te halen.

Dit handboek staat natuurlijk open voor iedereen die zijn of haar hersenen beter wil gebruiken en van tijd tot tijd een nieuw fris idee wil bedenken – of het nu voor je werk is, je gezin of je hobbyvereniging.

IS BRAINSTORMEN NOG VAN DEZE TIJD?

Is brainstormen nog relevant in deze moderne digitale tijden? Want heb je een ideetje nodig, dan doe je toch een zoekopdracht via Google. Of je stelt je vraag op Twitter, Facebook of een ouderwets discussieforum en met één klik op de knop krijg je een waterval aan kennis over je heen.

Waarom zou je dan nog een blaadje papier pakken en zelf je brein aan het werk zetten? Of een aantal mensen bijeenroepen om ideeën te genereren? Levert dat nog wat op?

Brainstormen is vandaag de dag relevanter dan ooit tevoren en wel om volgende redenen. Ten eerste, het is geen ingewikkelde denkmethode en vergt geen complex softwareprogramma. Brainstormen is eenvoudig. In vijf minuten leg je de basisprincipes uit en je kunt meteen aan de slag. En dat is een niet te onderschatten voordeel in een wereld waarin je elke dag nieuwe procedures of technische handleidingen moet doorworstelen om bij te blijven.

De tweede reden heeft te maken met de manier waarop organisaties tegenwoordig innoveren. Het klopt, tot in de 19e eeuw was creatief denken vooral een individueel proces. Maar in onze complexe maatschappij heeft één man of vrouw slechts bij uitzondering alle competenties in zich om

nieuwe uitvindingen te doen. Hedendaagse innovatie is dus een kwestie van teamwerk. Brainstormen biedt een antwoord op de vraag hoe je samen ideeën ontwikkelt. Waarbij het duidelijk moet zijn dat brainstormen het individuele denkwerk niet vervangt maar ermee complementair is.

En hoe zit het met internet, sociale media, al die blitse apps? Hoeveel informatie je er ook vindt, je zult altijd je eigen brein nodig hebben om die informatie te vertalen naar ideeën voor jouw probleem. Ook voor dat verwerkingsproces is brainstormen een handige tool, want een van de eerste en belangrijkste functies van brainstormen is niet ideeën bedenken maar ideeën oogsten. Dat wat al in het hoofd van de mensen zit naar boven halen. Na het lezen van dit boek gaat dat voortaan vlotter, sneller en pijnlozer dan voorheen.

OPBOUW BOEK

Het boek is eenvoudig en rechtlijnig opgebouwd. In de eerste hoofdstukken (1-9) leer je de basisprincipes van brainstormen, hoe het brainstormproces verloopt, wat je zoal met brainstormen kunt doen – en wat niet – en hoe je een groep samenstelt. Maar voordat we daarmee van start gaan, eerst nog even een alarmerende blik op de toestand van onze creatieve vaardigheden.

In het tweede deel krijg je een scala aan methodes en technieken. Enkele eenvoudige ingrepen en alternatieve methodes om effectiever in een groep te brainstormen. Technieken om je vraag te analyseren en gevat te formuleren. Een arsenaal aan creatieve denktechnieken om op commando de gebaande paden te verlaten. Waarna je dieper ingaat op de laatste fase van het brainstormproces: hoe selecteer je de beste ideeën en werk je die uit tot sterke ideeën?

In het laatste deel richten we ons vizier op wat er na de brainstorm gebeurt; op de begeleider of facilitator van een brainstormsessie; en je krijgt bovendien enkele praktische tips over hoe je brainstormen integreert in je organisatie.

50.000 ideeën per dag?

Hoeveel gedachten heb je op een dag? Een professor met het geduld van een neushoorn heeft dit ooit onderzocht. Hij legde zich languit neer op een sofa, richtte zijn concentratie op zijn binnenkamer en telde alle gedachten die in hem opkwamen. Na 24 uur stond de teller op 50.000. Tel even mee: 50.000 ideeën per dag betekent dat je er 2000 per uur hebt, 33 per minuut, en dus elke 2 seconden een idee of gedachte.

Pakweg 90 procent van je gedachten zijn dezelfde als gisteren. Stel dat daar een gegronde reden voor bestaat – verwerken van informatie, controle over eigen leven, contact houden met jezelf, continuïteit in je identiteit – dan nog hou je 5000 nieuwe gedachten per dag over. 50.000! Een gigantisch potentieel waar ongetwijfeld meer uit te halen valt.

‘Alle grote daden en alle grote ideeën ontstaan op een belachelijke manier. Grote werken worden vaak geboren op de hoek van de straat of in de deuropening bij het binnengaan van een restaurant.’

Albert Camus